

در ختوارة رشته‌ها و گرایش‌های تحصیلی حوزه‌های علمیه خواران

متن مصوبه:

مقدمه:

به استناد بند ۷ ماده ۶ اساسنامه شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خواران مبنی بر تصویب نظام رشته‌ها و در راستای اجرای بند ۷ مصوبه ۲۴۴ شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خواران، در ختوارة رشته‌ها و گرایش‌های تحصیلی حوزه‌های علمیه خواران به شرح ذیل به تصویب رسید:

ملاحظات

۱. برخورداری از رویکرد اسلامی در تمامی رشته‌ها و گرایش‌ها و به ویژه در حوزه دانشی علوم انسانی به عنوان یک اصل حاکم مورد لحاظ قرار می‌گیرد.
۲. رشته‌ها و گرایش‌های با عنوان تطبیقی، دارای رویکرد انتقادی می‌باشند.
۳. حوزه‌های دانشی که در سطح ۲ آنها بیش از یک گرایش وجود دارد، در صورت نیاز و با تأیید مرکز مدیریت یا جامعه‌الزهراء (سلام الله علیها) می‌توانند به صورت ادغام شده اجرا گردند.
۴. مزیت‌های نسبی و مطلق حوزه‌های علمیه خواران می‌بایست در طراحی سرفصل‌ها و عناوین دروس، مورد لحاظ قرار گیرند.
۵. سرفصل‌ها و عناوین دروس رشته‌ها و گرایش‌های با ماهیت «میان رشته‌ای و چندرشته‌ای» با همکاری و مشارکت گروه‌های مرتبط طراحی می‌گردد و ارزیابی اجرای آنها نیز به همین منوال صورت می‌پذیرد.
۶. اجرای رشته‌ها و گرایش‌های درختواره، متوقف بر برخورداری آنها از گروه علمی، پشتوانه دانشی کافی و متون آموزشی مناسب و مورد نیاز است.
۷. اختصاص رشته‌محل‌ها با رعایت اصل توازن و تعادل در توزیع رشته‌ها و گرایش‌ها صورت می‌گیرد.
۸. اجرای این درختواره در دوره‌های زمانی مشخص و متناوب از طریق:
الف) تعامل با گروه‌های علمی و بازخوردگیری از آنها و ب) مطالعات تکمیلی نیازسنجی و بررسی نیازهای نوپدید، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و نتایج ارزیابی‌ها منجر به اصلاح و تکمیل مستمر آن می‌گردد.

حوزه دانشی: قرآن و حدیث

مقطع	رشته	گرایش	ماهیت رشته			توضیحات
			کلی	میان رشته	چند رشته	
سطح ۲	علوم و معارف اسلامی	تفسیر و علوم و معارف قرآن	✓			
		علوم و معارف حدیث	✓			
سطح ۳	علوم قرآن		✓			
	تفسیر قرآن کریم		✓			
	مکاتب و روش‌های تفسیری		✓			
	علوم حدیث		✓			
	مطالعات ادعیه و زیارات		✓		در طراحی سرفصل‌ها، «صحیفه سجادیه» اشراپ شود.	
	نهج البلاغه		✓			
	علوم و معارف حدیث شیعه		✓			
سطح ۴	فقه الحدیث	حدیث و مطالعات زندگی	✓			
		تفسیر تطبیقی	✓			
		روایات اخلاقی	✓			
		روایات اعتقادی	✓			
		روایات اجتماعی و سیاسی	✓			
		روایات زن و خانواده	✓			

مقطع	رشته	گرایش	ماهیت رشته			توضیحات
			تک رشته	میان رشته	چند رشته	
	نقد و اعتبارسنجی حدیث		✓			
	تصحیح و ترجمه متون حدیثی		✓			
	قرآن، حدیث و مسائل علوم	علوم انسانی			✓	
		علوم طبیعی			✓	
	حدیث پژوهی تطبیقی		✓			
	علوم و معارف نهج البلاغه		✓			
	مطالعات ادعیه و زیارات	-	✓			
	صحیفه سجادیه		✓			
	اجتماعی		✓			
	تفسیر موضوعی	اخلاقی و تربیتی	✓			
		اعتقادی	✓			

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	چند رشته	میان رشته	تک رشته			
			✓	فقهی		
			✓	روایی	تفسیر ترتیبی	
			✓	عقلی		
			✓	اجتهادی		
			✓	خانواده	حدیث و مطالعات زندگی	
			✓	ارتباطات اجتماعی		
			✓	فردی		
			✓		قرآن و مستشرقان	
			✓		علوم قرآن	

حوزه دانشی: فقه و حقوق

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	پایه رشته	میان رشته	تراشه رشته			
			✓	فقه و اصول	علوم و معارف اسلامی	سطح ۲
		✓		فقه و حقوق		
		✓		فقه اخلاق، تربیت و فرهنگ		
			✓		فقه و اصول	سطح ۳
		✓		فقه و حقوق خصوصی		
		✓		فقه و حقوق جزا و جرم شناسی		
		✓		فقه خانواده		
		✓		فقه فرهنگ و هنر		
			✓	فقه عبادی		
			✓	فقه معاملات		
		✓		فقه اخلاق		
		✓		فقه سیاسی		
		✓		فقه تربیت		
			✓	فقه و اصول مقارن		
		✓		فقه و حقوق عمومی		
		✓		فقه و حقوق بین الملل		
			✓	-	فقه و اصول	سطح ۴

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	پایه رشته	میان رشته	نظریه رشته			
		✓		فقه پزشکی		
			✓	فقه عفاف		
		✓			فقه اخلاق	
شامل روابط حقوقی و فقه اخلاقی نیز می شود.		✓		فقه روابط زوجین		
شامل روابط حقوقی و فقه اخلاقی نیز می شود.		✓		فقه فرزندان		فقه خانواده
			✓	مسائل عبادی بانوان		
			✓	حج		فقه عبادی
			✓	عبادات مالی		
			✓	مکاسب محرمه		
			✓	عقود مستحدثه		فقه معاملات
		✓		رسانه		
		✓		هنر		فقه فرهنگ و هنر
		✓		تربیت عبادی		
		✓		تربیت جنسی		
		✓		تربیت اعتقادی		فقه تربیت
		✓		روش های تربیتی		
		✓		تعلیم و تعلم		
		✓		حکمرانی		
			✓	ولایت فقیه		فقه سیاسی

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	پایه رشته	میان رشته	نظریه رشته			
			✓	امر به معروف و نهی از منکر		
			✓	جهاد		
		✓			فقه مدیریت	
در سرفصل‌ها به عرف و مصلحت، مذاق شریعت نیز پرداخته شود.			✓	مسائل جدید اصولی	اصول فقه	
			✓	حنفیه	فقه و اصول مقارن	
			✓	شافعیه		
		✓		فقه و حقوق تجارت	فقه و حقوق خصوصی	
		✓		فقه و حقوق همسران		
		✓		فقه و حقوق کودک		
		✓		فقه و حقوق بشر	فقه و حقوق عمومی	
		✓		فقه و حقوق محیط زیست		
		✓			حقوق دادرسی و جنسیت	
		✓		فقه و کیفر شناسی و جرم شناسی	فقه و حقوق جزا	
		✓		فقه و حقوق کیفری اطفال و نوجوانان		

باسمه تعالی
مصوبات

شماره مصوبه : ۲۹۴
شماره جلسه : ۴۹ تا ۵۱ و ۵۴ تا ۳۳
علمی - فرهنگی
تاریخ جلسه : ۱۴۰۲/۱۰/۱۸
تاریخ ابلاغ : ۱۴۰۲/۱۱/۲۳

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	پایه رشته	میان رشته	نوک رشته			
		✓		فقه و حقوق کیفری زن و خانواده		

حوزه دانشی فلسفه کلام ادیان و مذاهب

مقطع	رشته	گرایش	ماهیت رشته			توضیحات
			پنڈ رشته	میان رشته	رنگ رشته	
سطح ۲	علوم و معارف اسلامی	فلسفه			✓	مشروط به ۱۰ واحد کلام
		کلام			✓	مشروط به ۱۰ واحد فلسفه
سطح ۳	فلسفه اسلامی				✓	
	خداشناسی فلسفی				✓	
	معرفت شناسی اسلامی				✓	
	علم النفس فلسفی				✓	
	منطق				✓	
	کلام اسلامی				✓	
	مهدویت				✓	
	شیعه شناسی				✓	
	امامت				✓	
	مسائل جدید کلامی				✓	
	کلام تطبیقی بین الادیان				✓	
	کلام تطبیقی بین المذاهب				✓	
سطح ۴	کلام و فرق انحرافی				✓	
	حکمت متعالیه				✓	
	حکمت مشاء				✓	
	حکمت اشراق				✓	
	خداشناسی فلسفی				✓	
معرفت شناسی				✓		

مقطع	رشته	گرایش	ماهیت رشته		
			پنجد رشته	میان رشته	تک رشته
	فلسفه دین			✓	
	علم النفس فلسفی				✓
	فلسفه علم				✓
	منطق جدید				✓
	فلسفه تطبیقی				✓
	عرفان نظری				✓
	کلام امامیه				✓
	شیعه شناسی	تاریخ اندیشه کلامی شیعه			✓
		نقد فرق تشیع			✓
	مهدویت				✓
	کلام تطبیقی مذاهب اسلامی	مطالعات تطبیقی امامیه با اشاعره، ماتریدیه، اباضیه و معتزله			✓
		مطالعات تطبیقی امامیه با زیدیه و اسماعیلیه			✓
		مطالعات تطبیقی امامیه با اهل حدیث، سلفیه			✓
		در سرفصل‌ها به نوسلفیه هم پرداخته شود.			

مقطع	رشته	گرایش	ماهیت رشته		
			توضیحات	نکر رشته	میان رشته
کلام تطبیقی بین الادیان		مطالعات مقایسه‌ای اسلام با یهودیت	✓		
			✓		
			✓		
			✓		
			✓		
مسائل جدید کلامی		مطالعات معرفت شناختی		✓	
		مطالعات فقهی و حقوقی		✓	
		مطالعات دین شناختی		✓	
مطالعات انتقادی فرق		بہائیت	✓		
		تصوف	✓		
		سلفیہ	✓		
		عرفان وارہا	✓		

حوزه دانشی: اخلاق و علوم تربیتی

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	سطح
	چند رشته	میان رشته	تک رشته			
			✓	اخلاق	علوم و معارف اسلامی	سطح ۲
			✓	تعلیم و تربیت		
			✓		نظام اخلاق اسلامی	سطح ۳
		✓			تربیت اخلاقی	
		✓			فلسفه اخلاق	
			✓		اخلاق کاربردی	
			✓		تعلیم و تربیت اسلامی	
			✓		تربیت دینی کودک و نوجوان	
		✓			فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی	
		✓			روان‌شناسی تربیتی	
			✓		فناوری آموزشی	
			✓		برنامه ریزی آموزشی و درسی	
			✓		تربیت مربی مهد کودک	
		✓			مدیریت آموزشی	
	✓				مشاوره شغلی و تحصیلی	
			✓	اخلاق عقلی	مکاتب اخلاق اسلامی	سطح ۴

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	سطح
	چند رشته	میان رشته	تراز رشته			
			✓	اخلاق عرفانی		
			✓	اخلاق نقلی		
		✓			فلسفه اخلاق	
		✓			فلسفه تعلیم و تربیت تطبیقی	
			✓	تربیت اعتقادی - ایمانی	تربیت دینی	
			✓	تربیت عبادی		
		✓		تربیت اجتماعی - سیاسی		
		✓		-	روان‌شناسی تربیتی	
		✓		کودک و نوجوان		
	✓				مطالعات سلامت معنوی	

حوزه دانشی: تاریخ و سیره

مقطع	رشته	گرایش	ماهیت رشته			توضیحات
			نکته رشته	میان رشته	چند رشته	
سطح ۲	علوم و معارف اسلامی	تاریخ اسلام	✓			
	تاریخ و سیره اهل بیت (علیهم السلام)		✓			
	تاریخ اسلام		✓			
	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی			✓		
	تاریخ تشیع		✓			
	تاریخ معاصر شیعه		✓			
	تاریخ انبیاء و ادیان				✓	عناوین دروس و سرفصل‌ها، با مشارکت گروه‌های ادیان، قرآن و کلام طراحی شود.
سطح ۳	تاریخ معاصر ایران		✓			در عناوین دروس و سرفصل‌ها، به تاریخ ایران قبل از اسلام و بعد از اسلام تا صفویه نیز توجه شود.
	تاریخ معاصر جهان اسلام		✓			
	تاریخ زنان در دوره اسلامی		✓			
	تاریخ و سیره پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم)		✓			
سطح ۴						

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	چند رشته	میان رشته	تک رشته			
			✓	حضرت زهرا (سلام الله علیها)	تاریخ و سیره اهل بیت (علیهم السلام)	
			✓	امام علی (علیه السلام) تا امام سجاد		
			✓	از امام سجاد (علیه السلام) تا امام رضا (علیه السلام)		
			✓	از امام رضا (علیه السلام) تا غیبت صغری		
			✓	تاریخ تحولات جریان‌ها و نهضت‌ها	تاریخ معاصر جهان اسلام	
			✓		تاریخ معاصر شیعه	
		✓		نقش شیعه در تمدن اسلامی	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی	
		✓		نقش اسلام در تاریخ، فرهنگ و تمدن		
			✓		تاریخ انقلاب اسلامی	
			✓		مطالعات نظری تاریخ	
			✓		تاریخ حوزه و مرجعیت	

حوزه دانشی: تبلیغ و ارتباطات

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	چندرشته	میان رشته	تک رشته			
	✓			تبلیغ	علوم و معارف اسلامی	سطح ۲
	✓				تبلیغ	سطح ۳
	✓				تبلیغ کودک و نوجوان	
	✓				تبلیغ جوان	
	✓				تبلیغ مکتوب	
					تبلیغ و رسانه های تعاملی و سرگرمی	
	✓				خطابه و سخنوری	
	✓				تبلیغ رسانه و فضای مجازی	
	✓				بازی های رایانه ای	
	✓				تبلیغ حج و زیارت	
	✓				تبلیغ بین الملل	
	✓				تبلیغ ادیان و فرق	
	✓				تبلیغ و مسائل اجتماعی	
	✓				ارتباطات اجتماعی	
	✓				تبلیغ و انقلاب اسلامی	
	✓			ادیان ابراهیمی	تبلیغ و «ادیان، فرق و مذاهب»	سطح ۴
	✓			زرتشت و باستان گرایی		
	✓			ادیان شرقی		
	✓			اهل سنت		

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	چند رشته	میان رشته	تک رشته			
	✓			سلفیه و وهابیت		
	✓			صوفیه و اهل حق		
	✓			بهائیت		
	✓			عرفان واره ها و فرق انحرافی		
	✓			شبکه های اجتماعی	تبلیغ فضای مجازی	
	✓				تبلیغ کودک	
	✓				تبلیغ نوجوان	
	✓				تبلیغ جوان	
	✓				تبلیغ و رسانه	
	✓			آسیا و اقیانوسیه	تبلیغ بین الملل	
	✓			آمریکا و اروپا		
	✓			آفریقای عربی		
	✓			آفریقا		
	✓			غرب آسیا		
	✓				تبلیغ و ارتباطات فرهنگی	
	✓			عفاف و حجاب	تبلیغ و مسائل اجتماعی	
	✓			پیشگیری اعتیاد		
منظور حوزه ازدواج و طلاق است	✓			تحکیم خانواده		
	✓			جمعیت		

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	چند رشته	میان رشته	یک رشته			
	✓			پیشگیری انحرافات اجتماعی		
	✓				مطالعات نظری تبلیغ	

حوزه دانشی: زبان و ادبیات عربی

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	یک رشته	یک رشته	یک رشته			
			✓	زبان و ادبیات عربی	علوم و معارف اسلامی	سطح ۲
			✓	-	زبان و ادبیات عربی	سطح ۳
			✓		مترجمی زبان عربی	
			✓		مدرسی زبان و ادبیات عربی	
			✓		زبان و ادبیات معاصر	
			✓	-		سطح ۴
			✓	فقه اللغه	ادبیات عربی	
			✓	زبان شناسی		
			✓	بلاغت و نقد ادبی		
			✓	ترجمه متون دینی	مترجمی زبان عربی	
			✓	مترجمی زبان عربی		
			✓	زبان و متون معاصر		
		✓		اعجاز ادبی قرآن	ادبیات قرآنی	

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	رشته	رشته	رشته			
		✓		نقد شبّهات قرآنی		
		✓		زبان شناسی قرآن		

حوزه دانشی: علوم انسانی (اقتصاد)

ماهیت رشته	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	چند رشته	میان رشته	رشته			
			✓	اقتصاد	علوم و معارف اسلامی	سطح ۲
			✓		اقتصاد اسلامی	سطح ۳
		✓			تعلیم و تربیت اقتصادی	
		✓			اقتصاد خانواده	سطح ۴
		✓			فلسفه اقتصاد اسلامی	
		✓			تعلیم و تربیت اقتصادی	
		✓			اقتصاد خانواده	
		✓		اقتصاد اجتماعی	اقتصاد اسلامی	

حوزه دانشی: علوم انسانی (مطالعات اجتماعی اسلامی)

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	پنجم رشته	میان رشته	نهم رشته			
فلسفه علوم اجتماعی در دروس ذکر شود.				علوم اجتماعی	علوم و معارف اسلامی	سطح ۲
		✓			جامعه‌شناسی فرهنگی	سطح ۳
			✓		مطالعات اجتماعی اسلامی	
			✓		دیپری علوم اجتماعی	
	✓				مددکاری اجتماعی	
			✓		پژوهشگری اجتماعی	
			✓		جامعه‌شناسی انقلاب اسلامی	سطح ۴
			✓	مسائل اجتماعی ایران	مسائل اجتماعی	
		✓		زنان و خانواده		
			✓		مطالعات اجتماعی اسلامی	
		✓			فلسفه علوم اجتماعی	
		✓			جامعه‌شناسی فرهنگی	
		✓			ارتباطات میان فرهنگی	
	✓			عفاف و حجاب	مددکاری اجتماعی	
	✓			مددکاری اعتیاد		
	✓			تحکیم خانواده		
	✓			جمعیت		
	✓			مددکاری بزه		

حوزه دانشی: علوم انسانی (روانشناسی)

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	چند رشته	میان رشته	زکا رشته			
			✓	روانشناسی	علوم و معارف اسلامی	سطح ۲
			✓		روانشناسی شخصیت	سطح ۳
	✓				مشاوره کودک و نوجوان	
	✓				مشاوره خانواده	
مشاوره در حوزه پیشگیری و درمان آسیب های اجتماعی و بحران های فردی	✓				مشاوره توانبخشی	
		✓			روان شناسی زن و خانواده	
		✓			روان شناسی اجتماعی	سطح ۴
		✓		-		
		✓		جنسیت	روان شناسی خانواده	
		✓		خانواده درمانی معنوی		
		✓			فلسفه و مبانی نظری روانشناسی اسلامی	

حوزه دانشی: علوم انسانی (مدیریت)

ملاحظات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	چند رشته	میان رشته	تک رشته			
			✓	مدیریت	علوم و معارف اسلامی	سطح ۲
		✓			مدیریت فرهنگی	سطح ۳
	✓				آینده پژوهی	
			✓		مدیریت راهبردی	
			✓		مدیریت دولتی	
			✓	منابع انسانی	مدیریت دولتی	سطح ۴
			✓	تشکیلات و روش ها		
			✓	مدیریت رفتار سازمانی		
			✓	مدیریت تحول		
			✓	سیستم ها		
			✓	تصمیم گیری و سیاست گذاری		
		✓		برنامه ریزی و سیاست گذاری فرهنگی		
			✓	-		
			✓	مدیریت راهبردی دانش		
		✓		فضای مجازی		
	✓			انقلاب اسلامی	آینده پژوهی	
		✓			فلسفه و مبانی نظری مدیریت اسلامی	

حوزه دانشی: فرهنگ، هنر و تمدن

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	پایه رشته	میان رشته	تراشه رشته			
			✓	فرهنگ، هنر و تمدن	علوم و معارف اسلامی	سطح ۲
			✓		مطالعات هنر اسلامی	سطح ۳
			✓		مطالعات فرهنگ اسلامی	
		✓			مطالعات سبک زندگی اسلامی	
			✓		مطالعات تمدن نوین اسلامی	
		✓			دیپلماسی فرهنگی	
		✓			هنر و رسانه	
		✓			دین و هنر	
		✓			مطالعات فرهنگ و هنر انقلاب اسلامی	
		✓			حکمت هنر دینی	
			✓		تاریخ تطبیقی و تحلیلی هنر اسلامی	

توضیحات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	پنڈ رشته	میان رشته	نک رشته			
			✓		مطالعات تطبیقی فرهنگ در جوامع اسلامی	
			✓		تمدن نوین اسلامی	
		✓		ادبیات نمایشی	هنر و رسانه	
		✓		داستان نویسی		
		✓		پویانمایی		
		✓		فیلم و مستند		
		✓		بازی های رایانه ای		
			✓		مطالعات فرهنگ و هنر انقلاب اسلامی	

حوزه دانشی: زن و خانواده

ملاحظات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	پنجم رشته	چهارم رشته	سوم رشته			
		✓		مطالعات اسلامی زن و خانواده		سطح ۲
		✓		مطالعات اسلامی زن و خانواده		سطح ۳
		✓		مطالعات قرآنی و حدیثی زن و خانواده		سطح ۴
در طراحی عناوین دروس و سرفصل‌ها، «مطالعات شرق شناختی زن مسلمان» اشرا ب گردد.		✓		مطالعات تاریخی - تمدنی اسلامی زن و خانواده		
		✓		مطالعات اسلامی - اجتماعی خانواده		
		✓		تاریخ اجتماعی جنسیت در جوامع اسلامی		
		✓		فقه زنان		
		✓		فقه جنسیت		
		✓		سیاست گذاری جنسیت	سیاست گذاری خانواده و جنسیت	
		✓		سیاست گذاری خانواده	جنسیت	
		✓		-	مطالعات فلسفی - کلامی جنسیت	
با مشارکت گروه‌های فلسفه و کلام اجرا گردد.		✓		مطالعات انتقادی الهیات فمینیستی		
		✓		مطالعات والدگری		

ملاحظات	ماهیت رشته			گرایش	رشته	مقطع
	چند رشته	میان رشته	تک رشته			
		✓		جنسیت و اخلاق	مطالعات اسلامی زن و خانواده	
		✓		جنسیت و مطالعات حقوقی		
		✓		جنسیت و تربیت		
		✓		جنسیت و سیاست		

مرتضی مقتدائی
رئیس شورای سیاست گذاری
حوزه های علمیه خاوران

مرتضی مقتدائی